

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za izdajatelja: Alojz Kusold, Ljubljana. — Odgovorni urednik Ivan Sajc, Glinice IV. štev. 2. — Tiska tiskarna »Slovenija«. Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

ENOTNOST

DELAVSKO - KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Edino je boj delavcev in kmetov pomeni nevarnost za hegemonijo in pomeni bližanje k rešitvi perečih zahtev ljudstva! Prava pot je le pot bojevnih zvez delavcev in kmetov proti hegemoniji, proti kapitalizmu, proti meščanskim strankam, proti SLS, ki je danes lakaj temnih sil in proti KDK, ki bo jutri njih lakaj.

Po desetih letih.

Štiriletno klanje se je blizu svojemu koncu. Glas ruske delavsko-kmečke revolucije je zgal sestradane, izmučene in uničene množice delavcev in kmetov. Njihov priten protest proti vojni je postal odkrit. Napad močnejših in boljše oboroženih antantnih čet na solunski fronti je zadostoval, da so se bolgarski kmetje-vojaki obrnili in korakali v Solijo, kjer so vrgli kralja Ferdinanda in vladno Radoslavova. Armade centralnih držav (Avstrije, Nemčije, Bolgarske) so bile že skozi in skozi prežete defetizma, kot pravi buržuazija, po domače: vojaki, kmetje in delavci so bili siti klanja za interese vladajoče nemške gospode in vladajočega nemškega kapitala, zlasti pod vtisom parol ruske revolucije.

Koncem oktobra 1918 se je zrušila trila stavba avstrogrške monarhije, »sveta« in blagoslovljena cesarska krona habsburška se je zakotalila v praš. Nastalo je na razvalinah starega novo življenje. Buržuazije poedinih v Avstrogrski zatiranih narodov (češka, slovaška, poljska, romunska, rusinska, slovenska, hrvaška, srbska) so stopile na čelo teh narodov s parolami nacionalne svobode, samoodločbe, najširše demokracije. Najširše plasti zatiranih narodov so bile razgibane za cilj nacionalne svobode in so verovale v to, da jim nacionalno osvobodjenje prinese mir in ga zagotovi, da jih reši socialnih nadlog, da jim bo dalo zemlje, dela in kruha in da bodo v svojih narodnih državah, demokracijah — oni, kmetje in delavci, gospodarji. Besede Wilson, svoboda, demokracija so bile takrat polne vere in lepih nad v novo svobodo in demokratično bodočnost.

Bila je to meščanska, buržuazna revolucija. Buržuazija je izvršila prevrat, podprta od širokih ljudskih mas, ki so bile zajete v iluzije o meščanski demokraciji, ki so bile zaslepljene od velike laži vilzonizma, od lažnihv fraz zveze imperialističnih vojašev, antante.

Proletariat pa je zavedal oportunistično socialdemokracijo, da je buržuazija pomagala izvesti nacionalno-meščansko revolucijo, da se je s tem odpovedal svoji zgodovinski nalogi, ki je obstojala v tem, da izkoristi revolucionarno situacijo po vojni za svojo akcijo proti imperializmu in proti kapitalizmu! Oportunisti so izdali in prodali nauk znanstvenega socializma, marksizma, da je bistvo kapitalizma izkoriščanje in da brez zrušenja kapitalizma ni mogoče odprava izkoriščanja, da kapitalizem nujno vodi v imperializem, v nasprotje med posameznimi buržuazijami zaradi večjih profitov in v imperialistične vojne ter da brez zrušenja imperializma ni mogoče osvoboditev narodov in njihova enakopravnost in ni mogoče zagotavljanje miru.

In vsi dogodki, ki so sledili prevratu, so učili delavce in kmete, da je nacionalna svoboda v sistemu imperializma — laž, da je meščanska demokracija — laž, da je mir v sistemu kapitalizma — laž, da je proletarijat, da je vse delovno ljudstvo od buržuazije osleparjeno. Pogledimo samo, kaj se sledilo pri nas: Italija je pograbila Primorje in Istro — to je bila »nacionalna svoboda«, na Koroskem so zadivali boji — to je bil »mir«, 1. decembra 1918 smo se znašli v kraljevini SHS — to je bila »demokracija«. Slovenska buržuazija je »nacionalizirala« industrijo, t. j. bogatale v raznih tehničnih aferah, vojnim dobaviteljem so se bolj zaveteli časi... Kar je proletarijat takrat dosegel, ko se je buržuazija tresla pred njim, mu je ona zopet odvzela v svoji ofenzivi, ki jo je začela, ko se je dovolj konsolidirala, s svinčenkami na Zaloski cesti. Kar je bilo revnemu kmetu obljubljeno, tega sploh nikoli ni dobil.

Primerjajmo na kratko današnje stanje po desetih letih z onimi ideali, ki jih je slovensko delovno ljudstvo takrat smatralo za dosežene.

Nacionalno osvobodjenje. Pašizem v Italiji sploh ne priznava Slovencev in jim je vzel vse nacionalno-kulturne pravice (do nacionalno-političnih pravic sploh ne govorimo), v Jugoslaviji pod

centralizmom, pod hegemonijo Slovencev nimajo nobenih nacionalno-političnih pravic, razen da se omenjajo v oficijelnem nazivu države, njih teritorij je razdeljen na dvoje »oblasti«, na dvoje izmed 33 provinc in režim stalno ogroža njihove nacionalno-kulturne pravice (n. pr. univerza itd.) vključno temu, da jih gospodarsko najhujše izmučava.

Mir. Nasprotje s med imperialističnimi državami se stalno zaostruje, vojna nevarnost je akutna na nešteti mestih, kjer se križajo interesi imperialistov. Kako daleč od zagaranega mira smo pač sedaj v tem blaznem oboroževanju imperializma!

Demokracija. Režim glavnice in zakona o zaščiti države. Ali je treba reči še kaj?

Blagostanje ljudstva. Beda na kmetih, beda v mestih. Brezposelnost, redukcije, praznovanje, nadurno delo, lakotne mezde, izseljevanje. Čupor delavstva, strit pod peto reakcije, pogažena svoboda strokovnega združevanja, uničena svoboda štrajka, institucije delavske zaštite (okrožni uradi, inspekcije dela, delavske zbornice) dane v roke agentom režima in kapitala. Davčno breme uničuje revne in srednje kmete, rubežni vedno več...

Taka je bilanca teh desetih let za delovno ljudstvo Slovenije, teh desetih let, ki so ob svojem nastopu, t. j. ob prevratu »prinašale« obljubljeno nacionalno svobodo, obljubljen mir, obljubljen razcvit meščanske demokracije, obljubljeno blagostanje ljudstva v sistemu kapitalizma. Deset let je preteklo, burnih in mirnih, in masakra, kar nam je bilo takrat skrito, je postalo odkrito. Spremenila so nas ta leta, izučile so nas izkušnje. Spoznali smo obljube in dejanja, naučili se ločiti laž in resnico.

Najtežje in najvažnejše spoznanje za nas je pač to, da je na teh desetih letih kriva tudi ona zgodovinska politična napaka, ki jo je storil takrat proletarijat pod vodstvom oportunistične socialdemokracije. Po njeni zaslugi se je tedaj proletarijat buržuaziji podredil, ji pomagala, da se je konsolidirala, namesto, da bi zase in za delovno ljudstvo izkoristil veliki prelom, namesto, da bi tako, kot je to storil proletarijat Rusije v novembrski revoluciji leto poprej (1917) sam dovršil meščansko revolucijo, t. j. pomečel s fevdalizmom in z nacionalnim zatiranjem ter obenem konsolidiral svojo oblast v prehodni dobi v socializem.

Težko ceno je plačal proletarijat Slovenije za ta nauk, kajti drugačnja bi lahko bila bilanca teh desetih let. Toda čim težja je ta cena, tem bolj se mu mora ta nauk utisniti v spomin, tem bolj ga morajo razumeti nove generacije in tem bolj mora biti proletarijat kot razred pripravljen, da bo v novih velikih bojih, ki se neizogibno bližajo, politično pripravljen za svojo zgodovinsko nalogo. V ta namen se mora otresti vseh oportunističnih socialdemokratskih tradicij in iluzij (v meščanski demokraciji, v meščanski parlamentarizmu, v meščanski pacifizmu itd.) in mora streči socialpatriotsko oportunistično stranko, ki se je pretvorila v levo krilo kapitalističnega režima, v njegovo direktno agenturo.

V ta namen mora v vseh političnih vprašanjih začetni svojo proletarsko rešitev. Kajti medtem ko je pri nas pred desetimi leti buržuazija še mogla biti nosilka vsaj ene napredne revolucionarne ideje, t. j. nacionalnega osvobodjenja, je danes edinole proletarijat tista sila, ki more v zvezi s kmetiskim ljudstvom rešiti vsa ta nasprotja, ki jih ustvarja kapitalizem — imperializem, ki more delovno ljudstvo izpeljati iz reakcije, vojne nevarnosti, nacionalnega zatiranja, bede, gladu in izkoriščanja.

POMNI MO NAUK PREVRATA L. 1918, POMNI MO IZKUŠNJE MEŠČANSKE REVOLUCIJE, POMNI MO IZDAJSTVO OPORTUNISTIČNE SOCIALDEMOKRACIJE, ZAVEDAJ SE, PROLETARIAT, SVOJE ZGODOVINSKE NALOGE!

PROGLAS SSJ.

»Nedelavska politika« z dne 27. okt. prinaša proglas pokrajinskega načelstva SSJ proti strankni opoziciji (t. j. proti frakciji socialpatriotov Koraca, Divca, Haramine itd.). Proglas je po politični vsebini tako prazen, plitev in frazerijski, da se ideologov pokrajinskega načelstva SSJ bog usmili! Vključ dolgovremno razlaganju zastojni išče v tem proglasu, kako stališče zavzema SSJ napram najbolj perečim političnim vprašanjem. Proglas je prirojen v ta namen, da potezne Potejana iz »šmira«, v katerem se nahaja vsled znanega sklepa pokrajinskega načelstva SSJ v Celju, da naj zapusti okrvavljeno skupščino. Tega sklepa se namreč Potejan ni držal, vsled česar ga Koraceva frakcija zlasti napada. Proglas opravičuje Potejana na tale — res stajanje — način: Sklenjeno je bilo vendar samo, »da naj socialistični poslanec zapusti skupščino, dokler Vukličevićeva vlada ne poda ostavke in s tem vsaj formalno prizna svojo krivdo in da neko (!!) zadoščenje (!!). Zadoščenje po mnenju SSJ torej predstavlja to, da je Vukličevića zamenjal drugi članek temnih sil Korosce, čeprav je režim pod njim postal še hujši! Ze samo ta izjava dovolj kaže nezvestvo SSJ.

V ostalem pa je proglas nasiten z »razrednimi frazami«, ki dosegajo svoj višek v stavku: »... proti takozv. (!) ministerializmu in oportunitizmu, ki je socialističnemu delavskemu gibanju v naši državi neizmerno škodil.« S tem so lažnivi frazeriji SSJ prekosili sami sebe! ALI JE MOGOČ VEČJI OPORTUNITIZEM, KOT JE STALIŠČE SSJ, NAJ SE MEŠČANSKA OPOZICIJA ČIMPREJE SPOZARUJE S HEGEMONISTIČNIM REŽIMOM (V INTERESU DRŽAVE IN KAPITALIZMA SEVEDA)? Točno pa je, da je oportunitizem socialističnemu delavskemu gibanju neizmerno škodil in da ga bo tudi uničil (tako kot je menjševke, ki so svojo oportunistično politiko skrivali pod najbolj »razredno frazelo).

Pa še en stavek iz tega proglasa je vreden omenbe, namreč da se »socialistični (!) proletarijat v zadnjih letih po prenehanju (!?) razkolu, razčarajan nad nepodirnim in delavskemu vprašanju škodljivim delovanjem komunistov, ponovno vrača v svojo matiko«. Delovanje komunistov je najbrže nepodirno zaradi tega, ker jih režim kapitalistične reakcije meče v zapore in ubija v glavnjaka, medtem ko socialpatriotske generale posaja na topla in plodna mesta v delavskih zbornicah (plodna namreč, kar se plač tiče!). Kako se pa »socialistični« proletarijat vrača v svojo od enega najreakcionarnjših režimov na svetu zaščiten »matiko«, o tem pričajo presnetilni nespeli SSJ vespoved, n. pr. tudi pri zadnjih občinskih volitvah v Bosni. Tam so od leta 1922 razpuščene neodvisne strokovne organizacije in divja med vsemi pokrajinskimi najhujši teror nad komunisti, tako da od leta 1920 pa do letos DKB sploh ni smel nastopiti v nobenih volitvah. Socialpatriote pa je režim vsa ta leta favoriziral, jim izročil delavsko zbor-

Kaj nas uči steklarski štrajk?

Delavci, razmišljajte o naukih.

Po štirih mesecih štrajka so steklarski delavci Jugoslavije zinagali. Danes je redko slišati take besede, zato je tembolj potrebno, da si to zmagujemo natančneje.

Posuzimo nekoliko nazaj. Pred dvema leti, dne 21. oktobra 1926, leta je prinesla »Enotnost« dopis odbora steklarjev iz Zagorja, ki naznanja, da grozi redukcija tudi steklarjem. Teden dni pozneje je zopet odbor priobčil v »Enotnosti« dopis o pogajanjih s firmo, na katerih je bil tudi Cobal, ki je zagovarjal preseljevanje v Hrastnik in dejal: »Gospod ravnatelj, ako ne gredo lepim potom, se jim mora pa diktirati. In res je sledil diktat: firma Abel d. d. je vrgla pet steklarjev v dela.

S tem se je začelo, to je bil uvod. Od tedaj skzi podlugo leto je podjetje vršilo napad za napadom. Haltpart, zu Dritt!, Stuhlarbeit — tega se bodo dobro spominjali še vsi zagorski steklarji. Začeto se je priganjanje, lajanje, zaslužek je padel polagoma, toda vsakič širinašit dni. Steklarjem je grozila usoda rudarjev (Rbovelske družbe.

Prišlo je do spopada, do štrajka. Vanj so stopili vsi steklarji vseh tovarn iz cele Jugoslavije. Steklarji Slovenije so usvarili enotno fronto s steklarji Srbije (Paračin) in ta enotna fronta je junsko vztrajala do konca, kljub nekaterim gnusnim figuram, kakršne ne bi našel na vsem Balkanu. Uspehi so sledeči:

1. Nobeneden ni odpuščen z dela, nihče reducirani, vsi bodo zaposleni. (Rudarji, pomislite že samo na to!)

2. Plače se niso znižale. (Kovinarji Kamnika, čitajte!) Pač pa so se zvišale na približno tisto višino, kakor so bile pred redukcijami in pred priganjanjem.

3. Sprejeta in podpisana je sploh nova tarifa za vsa steklarska industrija Jugoslavije. Ta nova tarifa je vzeta po modernem češkem sistemu.

4. Po tej novi tarifi se uvede novo zaračunavanje storjenega dela, enostavnije in manj prikladno za šikane, ki jih je imel prejšnji sistem (šok-sistem).

5. Na tarifne postavke v tej novi tarifi pride še 15 odstotno povšanje.

6. Po tej novi tarifi je določena minimalna plača za vsakega steklarja in ta minimalna plača znaša dnevno okroglo 100 dinarjev.

7. Dozdaj se je steklarju priznalo samo produkt, ki je šel skozi steklobrusnico in ostal spoben za trg, pri čemur je steklar izgubljal do 25 odstotkov storjenega dela. Od zdaj naprej se steklarju prizna od peči vse produkt, razen pokvarjenega produkta.

8. Po novi tarifi tudi odpade prejšnja patriarhalna metoda, da mojster plačuje svojega pomočnika in odnašalca. Zdaj plačuje mezo vsem tem podjetje samo. Odranjen je s tem vir, da se med steklarji vzgaja delavska aristokracija, socialna baza reformizma.

Sodrug, delavci!

Ta redka zmaga med nami proletarci je bila mogoča, ker je steklarje vodila prava stavkovna politika in taktika. V čem se to vidi?

Vedeti moramo, da je steklarska industrija Slovenije v rokah trista, ki ima svoje tovarne tudi v drugih državah. Ta trust je letos dobil v roke tudi steklarstvo v Paračini (Srbija). S tem je postal gospodar celokupne steklarske industrije v Jugoslaviji.

V Paračini pa so steklarji imeli boljše plače kakor slovenski steklarji. Delniška družba Abela nasledniki je zato hotela znižati plače steklarjem v Paračini. Na to vesti so skočili slovenski steklarji pokonci in dejali: To je velika nevarnost, to se tiče tudi nas, prilitimo na pomoč Paračincem, da tako pomagamo tudi sebi!

In kaj so storili steklarji Slovenije? Vložili so zahteve za zvišanje plač do tiste višine kakor jih imajo delavci v Paračini.

To je prava taktika: Ako kapitalist napade delavca v Srbiji, je ta napad napreren tudi na tebe, slovenski delavec. Na pomoč torej!

Obenem so seveda začele živahne zveze med Paračincem in steklarji v Sloveniji. Nahajali so se vsi že preje v isti strokovni organizaciji (ORS) in enotna akcija je bila takoj v teku. Po razbitih pogajanjih je napočil štrajk, ugasle so vse steklarske peči v Jugoslaviji.

Spet prava taktika:

Ne samo štrajk ene same tovarne (kakor v Kamniku, kjer pa se cela tovarna ni stala). Ne samo štrajk v eni sami pokrajini (štrajk rudarjev v Sloveniji l. 1923). Temveč generalni štrajk delavstva v vsej dotični industriji v vsej državi.

Danes vladajo v kapitalističnem svetu trusti. Z njimi se da govoriti le v podobi generalnih štrajkov. V tem spoznanju je že »Delavsko-kmečki list« pred leti zagovarjal generaliziranje akcije in mnoge sodruge so amsterdamski izključili iz strokovnih organizacij prav zaradi takega stališča. Danes, lo let po vojski, se nam nalaga popolnoma drugačna stavkovna politika, kakor so jo pa pred vojsko vodili razni Kopači, Mihevič, Potejani, ki bi se danes radi premlevali zastarele metode, služeč pri tem kapitalističnim trustom.

To so nauki steklarskega štrajka. Za steklarsko delavstvo seveda boji ni končan, kajti kapital. trust bo znova prišel s poslabšanjem položaja. Zgodilo se bo to z uvedbo novih strojev, s takozvano racionalizacijo. Že sam fakt, da steklarna v Zagorju neha obratovati in da se produkcija koncentira okrog modernejših peči v Hrastniku in Paračini je prvi korak racionalizacije. Zaradi tega, steklarji, vsi do zadnjega v strokovno organizacijo, kajti čakajo vas boji!

Kiveš.

Štrajk kladiških rudarjev končan. — 26. oktobra se je končal štriti tedne trajajoči štrajk rudarjev v Kladnu, o katerem smo že poročali. Uspeh štrajka je samo delen. Doseženo je 3 do 5 odstotno povšanje plač in izredna draginska doklada od 80 do 180 (češki) kron. Štrajk v Kladnu so vodili revolucionarni rudarji z nepopolno odločnostjo in stranjo. Da ni bil dosežen večji uspeh, so krivi reformistični strokovni birokratje, ki so sabotalni parolo reče delavske organizacije za generalizacijo štrajka v vseh rudarskih revirih. Namesto da bi rudarji drugih revirjev ravnotako postavili svoje zahteve po zbolšanju plač, so vsled reformistične sabotaže delali naprej in pustili rudarje v Kladnu na cedilo. Reformistični izdajalci si želijo, da bi bil kladiški štrajk poražen, ker bi njihov poraz pomenil udarec po rdeči strokovni organizaciji! Reformistični izdajalci so vespoved enaki in jih bo tudi vspoved doletela zaslužena kazen od strani enotnega proletariata.

Klerikalno-demokratska koalicija duši svobodno besedo v ljubljanskem občinskem svetu ob obletnici „osvobojenja“.

Dne 29. oktobra t. l. je preteklo deset let, odkar se je zrušila trila stavba avstrogrške monarhije in so na njenih ruševinah vzrasle nove nacionalne buržuazne države v Podonavju in na Balkanu, s čimer pa se se daleko ni rešilo narodno vprašanje podonavskih in balkanskih narodov. Nasprotno, to vprašanje je danes po imperialistični vojni še mnogo bolj zamotano kakor je bilo prej.

Ob obletnici osvobodjenja nacionalnih buržuazij je tudi slovenska buržuazija obhajala svoj praznik, vendar na tako bankrotan način, kakor je to sposobna samo naša buržuazija, ki je tudi pred deseti leti držala visoko kvišku črnorumeni avstrijski prapor.

Slovenske oblasti so imele ta dan skupno slavnostno sejo v Ljubljani pod predsedstvom dr. Natlačenca, predsednika SLS in ljubljanskega občinskega odbora. Značilno je, da je slovenska buržuazija v oblasteh skozi njegova usta proslavila desetletnico; dr. Natlačenec je ob izbruhu svetovne vojne slovenske vojske navduševal za imperialistično vojno proti takratni mali Srbiji in je do zadnjega časa ostal v ozadju.

Demokrati so bojkotirali slavnostno sejo slovenskih oblasti. V svojih listih vodijo tudi ostro besedno borbo proti klerikalcem kot predstavnikom krvavega režima.

Drugače na ljubljanskem magistratu. Tu so se zvezali med sabo v svrhu izkoriščanja občine in njenih podjetij in proti ljubljanskemu proletariatu. Tu so izginila vsa nasprotja, tu so pozabili demokrate 20. junij in ravno na ljubljanskem magistratu se najjasneje kaže, kako puhla, neiskrena in frazasta je vsa borba demokratov proti krvavemu režimu, ki so ga oni započeli z zakonom o zaščiti države in ga sedaj nadaljujejo klerikalci.

Sklicali so slavnostno sejo ljubljanskega občinskega sveta. Te seje se je udeležil tudi s. Lemež, s. Gustinčič je še bil v zaporu. Takoj začetkom seje je s. Lemež proglasil, da hoče prečitati deklaracijo. Zupan dr. Puc mu je odvrnil, da tej seji ne bo predsedoval on, marveč podžupan prof. Jarc, eden izmed najvestejših šusterskih ljudi za časa vojne. MOŽ JE ZAHTEVAL, DA SE JIM PREDLOŽI DEKLARACIJA V CENZURO IN DR. PUC JE PRITRJEVALNO MOLČAL.

Ko se je potem s. Lemež priključil k besedi, mu je niso dali, marveč sejo zaključili ter s tem pokazali, da združena slovenska buržuazija ne da besede predstavnikom slovenskega proletariata, demokrati pa so ponovno pokazali, da je vse njihovo kričanje o svobodi prazno besedičenje. Dejanje na slavnostni seji dokazuje resničnosti deklaracije, ki je niso pustili prečitati.

DEKLARACIJA

Delavsko Kmečko Republiškega Bloka o priliki slavnostne seje ljubljanskega občinskega sveta dne 29. oktobra 1928 »v spomin desetletnice osvobojenja«:

Ko se je pred desetimi leti zrušila trila stavba avstrogrške monarhije, je postala slovenska buržuazija nosilka ideje nacionalnega osvobodjenja slovenskega naroda. Obliubila je takrat slovenskemu delovnemu ljudstvu zedinjenje slovenskega naroda in njegovo nacionalno svobodo, obljubila je najboljso politično demokracijo in uveljavljanje najdalekosežnejših socialnih pravic za najširše plasti naroda. Slovensko ljudstvo je v oni dobi prevrata lahko verovalo v to obljubo, bilo je polno nad v novo svobodno in demokratično bodočnost.

Vsi dogodki, ki so sledili prevratu pa so pokazali, da je nacionalna svoboda v sistemu kapitalizma in imperializma laž, ta je mir v tem sistemu laž, da je laž politična in socialna svoboda ljudstva pod sistemom kapitalizma.

Najboljši dokaz za to našo trditve je dejstvo, da so ob desetletnici prevrata polni vsi zapor v

ŠTRJE LJUBLJANSKI SODRUGI IZPUŠČENI IZ ZAPOROV.

V ponedeljek 29. oktobra popoldne so bili po osemdesetdesem preiskovalnem zaporu bili izpuščeni sodrugi Gustinčič, Jerič, Kovač in Krašnja. Režim jih je tako dolgo držal v zaporu, čeprav je preiskava takoj izkazala, da ni nobenega gradiva za sodno postopanje. Ves načrt režima, da bi napravil v Ljubljani velik politični proces proti revolucionarnemu delavskemu gibanju, je padel v vodo. Sodruge, ki so dobili spet možnost, da se borijo proti reakciji, pa pozdravljamo: »Dein Cast«!

Ostala sta torej v zaporu izmed 33 aretiranih 1. septembra t. l. Pavla Kastirnova in sodr. Franc Wankmüller, proti katerima bo vložena — kot izgleda — obtožnica in se bo vršila sodna razprava. Ravnotako je še v zaporu s. Franc Grošelj iz Doba.

Na Vrtniki je bil poleg s. Plahtarja in Milunija aretiran tudi socialdemokrat Langot — vsi vsled nekih »protidržavnih« vzklikov na ovadbo žandarmerije.

TRI ARETACIJE V MARIBORU.

V Mariboru sta bila v petek 26. oktobra aretirana neki mladi delavec in Marija Breznik. Njen mož železniški uradnik Albin Breznik je šel v soboto jutraj na policijo prijaviti, da se žena prejšnjega dne ni vrnila, naker je bil tudi sam aretiran. To postopanje mariborske policije, ki je ena najhujših proti revolucionarnemu delavskemu gibanju (a najmlajša napram socialpatriotom!), vzbuja splošno ogorčenje. Tudi mi protestiramo proti tem preganjalskim metodam!

Vsem preganjanim sodrugom kličemo: Vztrajajte vključ vsemu! Delavski razred vas ne pozabi, ker on ve: Ni boja brez žrtve in ni zmage brez boja!

ZA ŽRTVE EREKCIJE!

Sodrugom in sodrugicam po vseh krajih pa polagamo na srce, da bolj marljivo in energično zbirajo za žrtve reakcije. Glejte v izkazih, koliko daruje delavstvo Ljubljane in okolice, kako malenkostni pa so prispevki iz vse ostale pokrajine! Z zbiranjem in darovanjem za žrtve reakcije pokažete, da se jih spominjate ter jim pomorete, da lažje oni in njih družine prenašajo udarce brezobzirne reakcije. POKAZIMO SOLIDARNOST! Organizirajmo PO VSEH KRAJH ZBIRANJE ZA ŽRTVE REAKCIJE! Vsi zavedni proletarci odzovite se klicu solidarnosti!

Podpirajte žrtve reakcije!

Sloveniji in v vseh ostalih pokrajinah Jugoslavije ravno oni, ki se bore za svobodo ljudstva, za nacionalno svobodo in proti reakciji, proti vojni nevarnosti in proti sistemu kapitalizma in imperia-

lizma.

Bilanca preteklih desetih let pa potrjuje spoznanje, da je bilo slovensko delovno ljudstvo za vse svoje taktarne nade osleparjeno.

Delavci in kmetje so izročeni pod režimom zakona o zaščiti države najbrezobzirnejšemu izkoriščanju in bedi. Trpe pod bičem brezposelnosti, redukcije, znižanja mezd in racionalizacije. Na vasi pa je nastopila naraščajoča proletarizacija, množe se rubeži in izseljevanje kmetov je postalo hujše, kakor je bilo pod črno-rumeni Avstrijo.

Ali mar obstoja demokracija v divjem preganjanju proletariata kot predbojevnika in nosilca boja za svobodo narodov in socialnega osvobodjenja delovnega ljudstva? Ali je mar osvobodjenje v tem, da se je delavcem odvzela svoboda združevanja, zborovanja in tiska, da se jim je vzela svoboda štrajka, da so se jim uničile in razgale strokovne organizacije, da se je postavilo pod njihovo kazensko sankcijo veliko revolucionarno gibanje proletariata, kar se najeklatantneje dokazuje tudi v tem, da današnji režim že skozi dva meseca drži v ljubljanskih zaporih člana te zbornice sodruga Gustinčiča, proti kateremu ni prav nobenega obtežilnega materiala in da se ravno ob desetletnici vrše šiom Slovenije neprestane hišne preiskave in aretacije slovenskih delavcev in revnih kmetov? Ob desetletnici osvobodjenja je pred vsem svetom razkrinkan režim zakona o zaščiti države, ki prekaša v svoji reakciji in v svojih srednjeveških mučilih sredstvih vse reakcionarne sisteme, ki jih je kdaj poznala Evropa. O tem pričajo zlasti žrtve belgrajske glavnice in raznih drugih jetniških šrom dežele, med katerimi žrtvami je najglasnejši obtoževalec današnjega krvavega režima nepoznani sodrug Franjo Vulč, ki se je boril za osvobodjenje slovenskega naroda na Dobružji in na Kajmakčalanu in je zato umrl umreti zločinski in mučeniški smrti v belgrajski glavnici.

Da ne omenjamo poslednjega zločina današnjega režima v belgrajski skupščini z dne 20. junija t. l., nad katerim se zgraja danes ves kulturni svet.

In končno, ali smo Slovenci danes kot narod nacionalno osvobodjeni, ko ječi na stotisoče naših sonarodnjakov pod fašistično Italijo, pri nas brezobzirno gospodari vladajoča velesrbska buržuazija, ki tepta pravice slovenskega, hrvaškega in macedonskega naroda ter vseh drugih nacionalnih manjšin v tej državi?

Ali je mar to ono osvobodjenje, ki ga je slovensko delovno ljudstvo tako težko pričakovalo ob zlomu avstrogrške monarhije in v katero osvobodjenje je stavilo toliko svojih lahkovernih nad?

Vsa ta dejstva, ki stoje danes ob desetletnici prevrata pred nami, nam jasno pričajo, da prevrat slovenskemu narodu in delovnemu ljudstvu ni prinesel niti političnega niti socialnega, niti nacionalnega osvobodjenja. Nasprotno, vsa pretekla leta nam nujno vsiljujejo prepričanje, da si bo moralo delovno ljudstvo samo priboriti to osvobodjenje in prevrat je samo bogata izkušnja, četudi predrago plačana, da delovno ljudstvo nikoli ne sme izročiti svojega osvobodjenja v roke kapitalističnega razreda. Do tega prepričanja ni prišlo samo delovno ljudstvo v Sloveniji, ampak v celi Evropi in na celem svetu.

Z ozirom na to gleda proletarijat poptepan in zvezan z verigami zakona o zaščiti države s stisnjenimi zobmi na to Vašo proslavo osvobodjenja in se vključ v vse reakcije, vključ vsemu belemu terorju in vključ strašnim žrtvam pripravljia na svoje končno lastno osvobodjenje.

IZ KONGRESA URSSA.

Zadnjič smo poročali o delegatih tega kongresa in o čudno se spreminjajočem številu članstva: Pisano oficijalno poročilo navaja 36.000, predsednik Ursa Haramina 26.000, a drugi tajnik Ursa 14.200 (zadnjič je bilo vsled tiskovne pomote objavljeno 11.000). Kdo laže in kdo ima prav? Najbrže vsi lažejo in je pravo število izpod 14.0

Za desetletno prevrta

Kako so naši socialisti delali »prevrta«.
(Njihova takozvana evolucija v štirih etapah.)

1.

(Ponatis iz »Napreja« 1918):

Državljan!

Predsedstvo Narodnega Vjeća v Zagrebu kot vlohovna oblast države Slovencev, Hrvatov in Srbov je na predlog Narodnega sveta v Ljubljani za Slovenijo imenovalo tole vlado:

Predsedstvo: vitez Pogačnik, notranje zadeve: dr. Breje, finance: dr. Kukovec, pravosodje: dr. Ravnihar, socialno skrbstvo: **Anton Kristan**, nauk in bogoslovje: dr. Verstovšek, kmetijstvo: prelat Kalan, javna dela in obrt: ing. Remec, trgovina in industrija: dr. Trilek, prehrana: dr. Tavčar, promet: dr. Pestomir, narodna obramba: dr. Lovro Pogačnik, zdravstvo: dr. Breclj.

Vlada si je svesta, da je prevzela za prehodno dobo do končne ureditve naše edinstvene države težko in odgovorno dolžnost.

To dolžnost bo mogla vršiti le s pomočjo in podporo Vas vseh.

Državljan! Združite vse svoje sile v blagor naše domovine!

Vzdržite red in mir!

Vsi dosedajni zakoni in naredbe ostanejo še nadalje v veljavi, enako vse narodne vojaške in civilne oblasti ter uradi, dokler vlada drugače ne ukrene.

Nihče ni upravičen si sam delati pravice.

Rojaki, spoštujte imetje, čast in poštenje drugorodnih sovržnikov.

Vojaki, bodite na službo domovini, gre za Vas lastni dom.

Zvesti velikim načelom, v imenih kateri smo dossegli svojo svobodo, Vam vlada obljublja, da hoče zvesto služiti narodu.

Ljubljana, 31. oktobra 1928.

Josip Pogačnik s. r., predsednik.

2.

Iz »Napreja« dne 21. januarja leta 1919:

»Jugoslovenska soc. dem. stranka izreka na svoji vseslovenski konferenci dne 19. januarja glede svojega bodočega delovanja sledeča vodilna načela:

Pozdravljamo in zahtevamo narodno popolnoma ujedinjeno in notranje konsolidirano državo SHS, ker smatramo tako državo kot predpogoji uspešnega boja za socializem in demokratizem ...

3.

Govor Antona Kristana v belgrajskem Narodnem predstavništvu dne 28. maja 1919:

»Jaz popolnoma priznavam in sem tudi za to, da se potroši, kar je mogoče in kar se da, da se uredijo razmere v tej državi. Čisto jasno je in mislim, da si pred tem faktom ne bomo zakrivali oči, da je treba našo državo urediti: naša naloga je, da se ta država konsolidira ...

4.

Eno leto pozneje je »Slovenec« v posebni izdaji dne 25. aprila 1920 — dan po Založbi cesti — zapisal:

Stavkarski odbori zaprti.

V Ljubljani, Mariboru in Celju so stavkarski odbori zaprti. Iz Trbovelj so gnali v ječo v Celje vse ljudi, ki so izvršili zločinske čine.

Komunistični terorizem je strl. Ljudstvo naj bude pomirjeno, tvornice in prodajalne naj se povsod odpro. Za varnost vseh delavcev in mirnega prebivalstva je poskrbljeno.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

R. Jovanović:

„Glavnjača kao sistem“.

S predgovorom M. Krleža. Izdaje »Zaštite čovjeka«, Zagreb, Pejačevićev trg 12, I. Cena 4 Din.

Ob desetletnici naše države je izšla ta knjiga, ki je obenem njen jubilejni dokument. Zakaj, to priča 24 političnih smrtnih obsod, 600 političnih umorov, 30.000 političnih aretirancev in 3000 emigrantov in neštevilno izgnancev. Te številke so najjasnejši dokaz in obenem temelj vsega tega, kar se je v teh desetih letih zgodilo. Ob desetletnici se lahko ponaša država SHS, da si je po dolgi parlamentarni in neparlamentarni boji vkljub temu za vse vlade zgodilo vsaj nekaj enotnega, ampak temeljnega: sistem Glavnjače.

Belgrajski advokat Rajko Jovanović nam v pričujoči knjižici popisuje, kar se je v teh desetih letih zgodilo pod sistemom Glavnjače. Ničesar ni prideljal svojega. Zbral je samo tisto, kar je bilo že objavljeno. Zbral je torej to, kar vlada ni cenzurirala. In zato ni zbral vsega, ker vsega pri naši tiskovni svobodi ni bil mogoče zbrati. Toda to, kar je v knjižici, je že dovolj in preveč ne samo za naše Jugoslovane, temveč za vsakogar, ki se še čuti človeka. Številke govore strašnejše kot vsi dolgi članki. Zakaj, tukaj so številke dejstva, podkrepljena in prepojena s krvjo onih, ki so padli pod sistemom Glavnjače, s krvjo onih, ki še krvave.

Se nekaj je važno. Zakaj se je »odkrila« Glavnjača šele letos? Devet let je bila samo Glavnjača proletarcev — letos pa je sistem vrget tudi nekaj opozicijskih meščanov in ta brigot. To je dalo povod za njeno razkrinkavanje. Prej noben meščanski časopis ni znil ničesar.

Hrvaški revolucionarni pisatelj Miroslav Krleža je napisal uvod, izšla je v založbi tednika »Zaštita čovjeka«, ki ga izdaja pisatelj Avgust Cesarac. Troje imen, ki jamčijo in ki razkrinkavajo balkansko Bastiljo 20. stoletja.

Zagreb preplavalja zadnje čase Slovenijo s krvavimi šundromani, raznimi »Krvniki«, »Osvetniki«, Musolini itd. Po vseh vaseh naših, po revirjih se širi tisk, ki uspada delovnim množicam možgane. Polno napetosti, krvi, divje ljubezni je v teh izrodkih meščanske kulture in marsikatero delavsko in kmečko, tudi uradniško srce, drhti ob ognju tega šunda. Jaz pa pozivam vse tiste, ki tako hrepene po groznem čitju, da si naroče pričujočo knjižico, ki nadkrijuje vse detektivske šundromane. Polno krvi je v njej, ne izmišljene, prave proletarske krvi dokument je ta knjižica in prepričan sem, da ti ne bo samo drhtelo ob branju srce, krvavelo bo, zakaj ta knjižica ni roman, ampak strašna resnica našega osvobođenja. In kdor jo bo prebral, s srcem in dušo prebral, ne bo segel nikoli več po tistih šundromanih ...

Dvoje imen se ti bo vsesvalo v spomin: delavke Ljubice Ljubičić in Franja Vulča, ki sta poleg drugih padla kot žrtvi tega sistema.

V vsako kočo mora ta knjižica, v vsak dom. Iz roke v roko si jo podajajte in prišluskajte, kako teče, kako žubori črna proletarska kri pod sistemom Glavnjače ...

In ravno v teh dneh, ko se vrše manifestacije, ko se pripravila s strani glavnjaškega sistema velik pomp proslav — je najlepša proslava ta knjižica. Različni so ljudje in zato so tudi proslave različne. Gospoda praznuje ob pojedinah, muziki in slavnih govorih, ob trobojnicah in belih deklicah, mi pa proslavimo desetletnico s to predrbno, skromno knjižico. In naša proslava bo vredna človeka.

Dež moti zadnje dni »jugoslovsanske proslave«. Gost, moker dež. Kakor da hoče iztrati, izplahiti to našo srčotno. Pa je še prešibak in prenežen. Nevilhta bi morala priti, oblaki bi se morali pretrgati, gorski potoki in hudourniki bi se morali viti v gostih slapovih v to dolino srčote in ponižanja, da bi jo izčistili in splahili ...

28. oktobra 1928.

Bratko Kreft.

P. s. Knjižico lahko naročite tudi pri »Enotnosti«.

V »Nedelavski politiki« se oglašja nek -ič. Ta možak je čudnega tatinskega kova. Svoj čas je prepisaval iz »Enotnosti« cele odstavke in pod to duševno tatvino se je pogumno podpisal -ič. No, če mora prepisovati iz tiste »Enotnosti«, ki bi jo najraje v žlici vode utopil, mora že biti bolj slabe glave. Ampak mož ima posebno sposobnost. V celih kolonah »Nedel. pol.« laže in namiguje o nekih tajinstvenih zadevah, ne da bi kdaj omenil kako dejstvo. Navadne čenče, namigavanja in opravljanka. V teh je mojster. Sedaj je začel še iz mešč. časopisa prepisovati laži v Sovj. Rusiji. Ravno takšega »moža« potrebujemo »Nedel. pol.« Zato ga je tudi imenovala za svojega ljublj. urednika. Ne da bi mi tem tipom hoteli polemizirati, ga omenjamo le v to svrho, da bo razumljivo, če »Nedel. politika« pridobitvi takega ljublj. urednika — čestitam. Napreduj, tetka! Ta te bo odvalil še tiste neznanato male resnicoljubnosti, ki si jo doslej posedovala.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Kaj pišejo delavci in kmetje?

OBČINSKE VOLITVE V D. M. V. POLJU.

Dve proletarski občini vrše 18. novembra volitve: v Mostah in pri nas. Koju pripada uprava v teh dveh občinah? Gotovo delavcem in kmetom. Zdaj so odločevali meščanske stranke, ker se delavci in kmeti nista zavedala dovolj, da je mogoče boriti se za delavske in kmečke interese le proti meščanskim strankam. Naša dva sodruka sta vršila svojo dolžnost, kar bo potrdil vsak, kdor se je zanimal za delo v občini in prisostvovali selam. Videli smo, kako se vsi obračajo proti delavcu trpinu sploh. Zato so tudi predčasno razpisali socialni odsek, v katerem je bil naš sodrug, in so postavili vanj človeka najbolj konservativnega mišljenja, s čimer so se tudi strinjali krščanski delavci. V naprej bodo pogledali, kdo se imenuje delavskega zastopnika, a potem pa vleče z bogatini. Sedaj vidimo, kako vse pridruška proti delavcu in malemu kmetu, zato so se tu združili na eno listo SLS, SKS, šusterščijanci, vsi težji kmetje, obrtniki, gostilničarji ne glede na firmo, samo da padejo nad delavce!

Sodrug! Na delo za volitve za našo delavsko-kmečko listo, ki ima 3. (tretjo) skrinjico. Agitirajmo za naš delavsko-kmečki tisk in pokret!

Delu čast in oblast!

Naša lista »Združena kmetov in delavcev« za občinske volitve v občini Devica Marija v Polju ima 3. SKRINJICO.

FEVDALNO IZKORIŠČANJE TEKSTILNIH DELAVCEV IN DELAVK V NIŠU.

Po slabem glasu poznana je tekstilna tovarna Mite Ristića in sinov. V njej je zaposlenih okrog 100 delavcev in delavk, med njimi tudi večje število Slovencev. Da bi si delodajalec pripravil večji dobiček, si jemlje malo delovno moč izplač 14. leta, večnoma iz vasi. Dela se 12 do 16 ur, kar je sicer protizakonito, a je vendar resnično. Delo je akordno, a brez vsakega cenovnika. Plača je tako mizerna, da si človek zamisliti ne more: od 30 do 120 Din. Od te plače odtegnejo kazni: kdor pozabi marko obesiti, ga stane 10 Din; če se čolnice razbije, ga mora plačati 20 Din; če platno ni dovolj težko 10 Din itd. itd.

Plače ne dobivajo redno na teden, večkrat na tri tedne, pa tudi cel mesec. Izgovarja se, da nima denarja. Če človek pogleda nehigijsko delavnico in lica teh delavcev in delavk, mu zaostaja bit srce. Stanovanja so nezdruživa. V mali sobi jih stanuje po 6 do 40 skupaj. Stenje je ogromno po vseh sobah.

Imajo dobrega priganjaka že poznanege delavcem v Dolgi Reši, po imenu Cizeja, Slovenca. Ta obermajster delavce nadzira po vojaški komandi. Vsi morajo biti ob 9. doma, da ne bi prišli v dotiko z ostalimi delavci. Poskušali smo, da pridemo v dotiko z njimi in jim damo razredne časopise, pa nimajo časa, da jih prečitajo. Socialisti so poskusili pred par meseci, da jih organizirajo, pozivali so jih z letakom v Del. zbornico. Ko je delodajalec zvedel, je takoj odpustil tri delavce in druge, ki so se udeležili sestanka, pa je posebej pozval v kancelijo in jim pokazal odpuščene za primer. Tako se bo vsakemu zgodilo, če ... Pri izplačilu ne dobijo nobenega obračuna, niti ne vedo koliko je odtegnjeno za zavarovanje, koliko za davek in kolika jim je plača — dnevnic. Samo za kazen mu je rečeno, koliko je odvzeto. Nekemu delavcu je mašina roko pokvarila. Dobil je od Okrožnega urada mesečno po 5.00 Din, danes dobi še samo po 120 Din in rečeno mu je, da je ravno tako sposoben za delo kot bi bil!

Vsi podatki, katere »navajamo, nam dajejo sliko, kako se godi ubogi delavski pari v srbskem »Manchestru«, kot imenujejo Niš, in kakšna je balkanska buržuazija!

Le z razredno zavednostjo in bojem bi mogli preprečiti zločine, katere preživljate ne kot ljudje, temveč kot sužnji fevdalnega časa. Sigurno vemo, da zaposleni Slovenci niste analfabeti. Kdor se smatra za kulturnega, naj vzame delavsko kmečki list »Enotnost«, ki razkrinkava vse kapitalistično gorje in laži mračnih sil in prišel bo do spoznanja razrednega boja.

Čitate svoj časopis, slovenski delavci v Srbiji, zanimali se za svoj razredni boj, dvignite se iz suženstva!

Delu čast in oblast!

OBREKOVALCU ZASLUŽEN IN BREZOBZIREN ODGOVOR.

V takozv. »Delavski politiki« z dne 11. avgusta t. l. je bil objavljen dopis iz Jesenice, v katerem se mi je poleg očitanja, da sem kot (bivši) glavni zaupnik prejemal posebne mesečne doklade, podkivalo v pavšalni obliki tudi neke zasluge pri zniževanju plač in pa strahopetnost pri sklicevanju obratnih zaupnikov. Po narčju istega dopisa sem tako jaz kakor tudi drugi spoznali avtorja v osebi Jurija Jerama, ki je to priložnost obenem izrazil v svoj slovesopis in to na zelo prefrigan način, da kolikor mogoče oblati mojo poštenost in na moj račun tem lepše osvetli svoje neštete uspehe (?) ter svojo visoko moč, ker pa sem hotel na vsak način izslediti pisca klevetnega članka, da bi ne napravil krivice neprizadetemu, sem se moral (poleg navedbe dobro podprtih dokazov o nagradah, visokih dnevnicah kakor tudi o ogromnih tožnih in potnih stroških Jurija Jerama na račun prispevkov strok. organiziranih članov) v »Enotnosti« poslužiti tudi male zvižace z izzavnjem pisca, da tako doženem njegovo pravo ime. In glej, imel sem po neprevidnosti pisca samega (t. i. Jurija Jerama) nepričakovano popoln uspeh. V osebnih izjavah je namreč Jeram trdil, da ni on pisec dotičnega članka in da se je on sam moral ukloniti na nekaj sestanku članov SSJ in dopustiti objavo članka, katerega avtor da je nekdo drugi. Moje ugotovitve v »Enotnosti« z dne 28. septembra pa so Jerama globoko potle in ker je zamen pričakoval, da bi ga eden izmed njegovih ožjih sodrugov rešil iz mreže, v katero se je zapletel sam, se je moral po dolgem času vendar le sam odločiti, da napiše v strok. list »Delavce« članek z naslovom: »Da bode konec klevetam!«. Sedaj pa čujte! Na več sestankih v Del. domu na Savi in enkrat celo v Kamniku me je Jeram obrečoval in blati na vse preteke (pa ne morda iz zlohotnosti, temveč zgolj iz naklonjenosti napram meni!?) Ker pa se mu je to zdelo še preozkogrudno, je napisal članek iz Jesenice kot zgornj omenjeno. Da bi pa na eni strani zabrisal za seboj sled in mi »zmešal Streno«, na drugi strani pa vendar dospel svoje namene mojega oblatenja v širši javnosti, kot jo ima »Delavska politika«, je napisal drugi še nesramnejši napad name v strok. list »Delavce« ki je bil dne 25. oktobra objavljen in v katerem svoj prvotni članek v »Delavski politiki« enostavno brez vsakega srama obsodi, kakor tudi v prvi vrsti one pri »Enotnosti«, ki dajejo prostor za tako polemiko. Da bi pa posebej obsodil svoje napade na moje poštenje na sestankih, o tem ni govora, ker bi bilo to za njega prepošteno. Kakšno je njegovo poštenje dokazuje sledeče: V članku, objavljenem v »Delavcu«, namreč na eni strani obsodijo »oporekanje« doklade, v svojem prvotnem članku, objavljenem v »Del. pol.«, v ravno istem stavku članka pa že zopet zlobno trdi, češ, »res je, da je Ravnik prejel stokratno več leti eno doklado kot glavni zaupnik«. Zato trditve imenujem Jerama nesramnega lažnjivca, dokler tega ne prekliče. Da bode čitatelji, predvsem pa delavci pri KID na jasnem, pojasnim sledeče: Resnica je, da sem prejemal predbravljeno doklado (v znesku 500 Din 250 mesečno) samo od marca ali aprila 1926 do novih volitev obratnih zaupnikov (ki so se vršile januarja 1927) ter po teh volitvah nisem hotel takoj zopet prevzeti glavne zaupniške funkcije in to nekoliko tudi radi tega, ker se je za klica kritika radi prejemanja omejenega doklade, kar dokazuje, da delavstvu nisem tedaj doklad zamočal tako, kot je Jurij Jeram zamočal članom in celo podružničnemu odboru mesečne honorarje v znesku 500 Din, ki jih je prejemal od centrale SMRI, izdal ga je še le njegov takratni sodrug Bernot v »Napreju«, za kar se je masčeval s tem, da je od soc. demokratske stranke enostavno odstopil. (Omenjam, da je tudi od Delavske zbornice Jeram Jurij dobil honorar v znesku 500 Din.) Da ponovim in dopolnim moje navbede v »Enotnosti« z dne 28. sept. ter Jeramu osvežim spomin na njegovo takratno mnenje in izjave, sem primoran opustiti svojo obzirnost napram njemu ter navesti sledeče podrobnosti takratnega dogodka: Jeram si vspricho tretje osebe ne bo upal zanikati, da sem se brani doklade, za katero je v prico mene intervjuiral in to (kar moram ponovno poudariti) brez vednosti članov organizacije ali odbora (kar bi moral vedeti o tem tudi jaz kot takratni podružnični tajnik). Zapustil mesto intervjuje, me je Jeram v prvi vrsti nahrnil z besedami: »da bi me najrajši v prico (?) po zobeh usekal«. Ko sem mu na to odgovoril, da ni pravilno, če glavni zaupnik prejema posebno doklado, me je Jeram zavrnil z besedami: »Ti nisi nobeden komunist, ker ne kreš za tem, da bi kapitalista razlastil!«. V nadaljnjem je izjavil: »Pri tej funkciji se obrabi mnogo oblike in čevljev, moraš biti čedno opravljen in ne strgan ali zafikan kot je bil Kovačič (njegov ožji sodrug in svoječasni glavni zaupnik), s katerim me je bilo kar sram hoditi intervjuiral po pisarnah!«. Dalje je Jeram dobesedno izjavil: »če imaš pa toliko, da ne rabiš te doklade, jo pa dvigni in potem prepusti organizaciji«. To pa Jeram v svojem članku skuša utajiti, vendar pa je potem enkrat zopet v pisarni gl. zaupnika podal še enkrat tako menje in to v prico neke tretje dobro poznane osebe, ki me je ravno v zadnjem času na to opozorila. (Dolje prihodnjic.)

Franc Ravnik.

Velenje. V obrambo osebne časti, kakor tudi časti ostalih sodrugov, katerim je bernotovec Martinšek podkival podkupnine, da jih s tem osvraži med rudarji, sem bil primoran sodniško postopati. Pri dveh razpravah ni manjkalo denuncijantstva o komunistih, o tajnih fondih itd. A vse to ni nič pomagalo. Fanatični bernotovec je moral vse govorice, ki jih je vede ali nevede ali celo v razburjenosti o meni širil, preklicati in plačati nastale stroške in dva pravna zastopnika.

S tem je zadeva za enkrat končana. Če si Martinšek ne pridobi boljših manir in če se ne bo odpovedal obrekovanju v nadalje, se pa zopet vidiva tam, kjer sva se razšla.

Kališnik.

Trbovlje. — Delavstvo v teh naših revirjih živi ob desetletnici »osvobodilne« skoro izven zakona. Vsako kolonialno razrednoobojno organizacijo oblast razpusti. Posamezni zavedni delavci so kot »državi nevarni« na črnih listih, zato ker delavstvu dokazujejo, da je njegovo reševje odvisna od njega samega. Imamo pa svobodne razne meščanske politične organizacije, ki si ustvarjajo tudi strokovne privrseke. Čuje se že iz ene političnih strank (ki je »matič« zakona o zaščiti države), da hoče ustanoviti nov tak strokovni privrsek, ki bo strogo nevtralen in brez vsake politične primesi!!! Delavstvo se mora zavedati, kaj se pravi nevtralna strokovna organizacija, t. j. organizacija brez razrednoobojne podlage. Tukaj se hoče ustanoviti mamilo za

17. oktobra 1918 je podal soc. poslanec Pittoni v delegatjah glede Trsta sledečo izjavo: »Avstrija naj prizna princip samoodločbe narodov. Trst naj postane popolnoma svoboden pod protektoratom zveze narodov z demokratično konstitucijo s splošno enako proporcijo volilno pravico brez razlike spola. Trstu naj se pridruži italijanski kraji Istre in Furlanije. Na vsak način naj odloča ljudstvo.«

Na to izjavo Pittonija je slov. Narodni Svet izjavil, da se Trst ne sme iz nobenih ozirov odtrgati od skupnega okrožja SHS in od njegovega gospodarskega zaledja, ki je takoj pri vratih slovensko. Trst je mogoče ločiti od okrožja SHS le preko narodnega telesa Slovencev. (19. okt. 1918.)

Na to izjavo in na zahtevo delavcev naj pride do sporazuma med slov. in ital. socialisti, je posli socialist dr. Puecher odgovoril v svoji reviji, da v Trstu nimajo nič govoriti ne slovenski nacionalisti in ne slovenski socialisti.

25. oktobra je ital. nac. poslanec Conci v dunajski zbornici izjavil, da na podlagi Wilsonovih načel, ki jih je Avstrija sprejela, smatra vsa italijanska ozemlja pripadajoča avstroogrski monarhiji za izločena iz te države in da se italijanski poslanci ne bodo udeležili nobenih pogajanj za kakršnokoli prenosno avstroogrske monarhije, soti z vlado niti z avstrijskimi narodi. Poslanec Pittoni (nac. dem.) je pa na tej seji zahteval samoodločbo narodov za vse in tudi za Italijane.

Od navedenih podatkov so zlasti zanimive sledeče ugotovitve: Samoodločbo narodov je vsak tolmrač po svoje. Izjave italijanskih nacionalističnih poslancev so bile tem bolj precizne in konkretne, čim bolj se je občutek izpreminjal v zavest, da se Avstroogrska nahaja na smrtni postelji. Socialna demokracija se je nahajala kakor bolha v bombažu in je kolebala med nacionalizmom in Wilsonizmom, pa ni bila v stanu, da bi se praktično opriznila svoje mednarodne ideologije. Razen italijanskih nacionalistov so šli vsi drugi preko najvažnejšega dejstva, da je londonski pakt zagotavljal Italiji Trst z zaledjem, se preden je Italija stopila v vojno in, da Italija ni imela nobene volje se odpovedati Trstu niti ne v imenu gesla samoodločbe narodov, s katerim je šla v boj.

(Dolje.)

Poravnajte naročnino!

delavstvo! Sodrug! Tak organizacija mora biti le v korist Trst in na vladajočim političnim strankam. To pričajo imena »četovec te organizacije in njih preteklost: n. pr. Golob Anton pravi, da ima vse to on v rokah (ob prevratu komunist, pozneje radikal, nato SDS in vragisgavci kaj se vse), potem Mlakar, ki je bil celo kom. poslanec, po letu 1922 radikal, danes pa tudi vragisgavci kaj; ostali pa so baje člani Sokola, streliške družine itd. Kam hočejo ti ljudje zapeljati delavstvo, si lahko mislimo. — Tudi sedaj zborujejo v sobah, ki so pred razredno mislečimi delavci skrbno zaprte.

Sodrug! rudarji! Naša prva naloga je, da si ustvarimo razrednoobojno strokovno organizacijo, ki bo odgovarjala našim potrebam. Takim in sličnim demagogom pa pokažimo pot, ki vodi od nas proč. Od spoznanja je treba preiti k dejanju. Ludeja postane sila, ko objame mase. Ker tista ideja, ki mora objeti in zajeti rudarske mase, je danes ideja vseslovenske strokovne organizacije na podlagi razredne borbe dela proti kapitalu. To je edina pot iz hlapčevstva! Delu čast in oblast! Rudar.

Proletarska mladina v Sovjetski Rusiji.

V kapitalističnih državah je delavska mladina izpostavljena najhujšemu izkoriščanju. Položaj mladine je tu mnogo slabši od položaja ostalega delavstva. Ne samo, da je slabo plačana (vajenci pri nas delajo tri do štiri leta